

PERŽVALGA.

— Paaškinimui pranešto „Vienybės“ 13 Nr. incidento su dinamitu Vilniaus bažnyčoje privedame, jog tas buvo padaryta stačiatikių Aleksandro Neviščio koplyčioje, kur mylėtojai liuosybės numetę smarkiai plyštančią petardą suardė tą carizmo paminklą, kurs buvo pastatytas per Muravjovą—Koriką ant atminties lenkmetij kritusių maskolij. Tę studentai buvo varomi cariskose šventėse giedoti „Bože caria“, už tą carą, kurs tukstančius lietuvių iššaudė, iškorė, išpiovė, išvarė Siberijon, kurs nupustyjo visą tykią Lietuvos žemę. Tas paminklas buvo prakeikimo pėtma visai Lietuvai, ir drąsus tėvynainiai jį suardydami, parodė, kad Lietuva dar tebėra Lietuva, ir kad jog sūnų širdyse meilė tėvynės ir jausmas keišto už jos išdraskymą dar neužgeso. Tėvynės sunus papildę toki įskilmingą atkerštą, pabėgo liuosi. Garbė jums jauni karžygiai ir padėka nuo visos tautos!...

— Po visą Lietuvą, Lenkiją, Latviją ir Baltarusiją tapo išplatinti keturiuose, augščiau minėtų tautų kalbose atsišaukimai, parodanti kaip Maskolija neteisingai užgrobinėja svetimas tautas, su kuriuom mieriu ji veda ir dabartinę karę su Japonija. Atsišaukimus pagamino socijaldemokratiškosios partijos. Kiti atsišaukimai „Draugams“ pasklydo po Petropilę, kur nupeikia vietinę L. Sav. Pag. d. už tai, kad ji pavėlijo ant savo užgaveninio baliiaus muzikai zaisti „Bože caria chrani“, o žiurėtojai tam delnais plojo.

— Ateinančią vasarą Lietuvos žuvininkų dr-tė, kurios stovėinė yra Vilniuje, ruošia ekspediciją ant ištyrimo priežasčių, kurios veda išnykimą Lietuvos ezeruose žuvų. Daugiausiai ezerų yra rytinėj dalyj Kauno gub. (Ezeriuonų pav.),

kur jau tretį metai, kaip patebėtinai žuvys eina mažyn. Prie progos reikia primint, jog vėžiai beveik visuose Lietuvos ezeruose ir upėse jau nuo dešėtko metų išnyko.

— Apylinkėje Aleksotos, Sav. g., vietiniai ponai ir ke liolika ukininkų sutvėrė žemdirbių dr-stę, kurios vardą „Krajus“ paduoda: „Spółka rolnicza Wituwis w Godlewie“. Ji dabar turi 42 sądraugu ir 2,300 r. kapitalo. Komitetas susideda iš didžturčio Gavronskio (žinomo engėjo mažesniųjų žemdirbių), K. Gustaičio ir J. Skučo. Geros kloties lietuviams ukininkams, tik atsargumo su p. Gavronskiu, kad kartais nenusigriebtų grie tinės sav vienas!

— Šį vasar Lietuvoj rengiama net dvi žemdirbystės parodi: Panevėžy (Kauno gub. žr. „Vien.“ 52 Nr. p. m.) ir Vilkavišky (Suvalkų gub.), kuri atsibus birželio mėnesy.

— „Dzien“ praneša iš Krokavos (Galicijoje), apie įkuri mą Jagelioniškame universitete *lietuviškos kalbos katedros*, turinčios užsilaikyti iš privatiškų aukų, kurios jau esą surinktos. Dabar tik eina klausimas apie gavimą ant tos katedros profesoriaus, nes užkviestas ant tos kun. Jaunis, prof. Petropilės dvasiškos akademijos, pirmiaus atsisakė. Jis pasibijojo lenkų šovinizmo.

— Gerai yra viskas lietuviams, iš ko gali pasinaudoti, teip jau kaip ir įsteigimas augščiau minėtos katedros. Vienok daug but buvę gerians, jei už tai surinktas aukas tokipat katedra butų tapusi įsteigta naujai ketinamame įkurti universitete pačioj Lietuvoj, kurs nors dar neišikurė, bet yra dienos klausimu. Įkurus tokią katedrą Lietuvoje, taptų įkurtas podrauge tikras židinys gaivinimui mūsų jaunumenės tėvyniškumo ir nereikėtų balydities į svetimus kraštus, kur tankiausiai praeiva polioniza-

cijos srovėj geriausios mūsų tautiškos spēkos.

— Rašo „Siev. Z. S.“, jog „maloningiausias caras-batiuskā suteik Vilniaus-Kauno-Gardeno general-gubernatoriui valę pač am ir be jokio pasiklausimo būsti politiškus prasikaltėlius (suprask tarp ko kito ir lietuvius norinčius perskaityti savo prigimtoje kalboje knygelę) administratyvšku keliu ne augščiau kaip trimis mėnesiais kalėjimo, arba 500 rub. baudos“. — Maloningas caras lietuvių vis-gi dar neužmišta ir kur buvęs-nebuvęs tai tik žiurėk lietuvius ir apdovanoj... Be juoko! Bet argi mės ir neverti to? Juk mūsų broliai, draugai lieja savo kraują už carą tolymoj-Azijoje! O, caras yra dekin gas!...

— Ateinančiamė gegužės mėnesij, Raseiniuose, (Kauno gub.) bus gyvulių, arklių ir naminių paukščių paroda.

Isz Lietuvos.

Naumiestis, Suvalkų gub.

Adresų rašimai! Jau keletas metų kaip pas mūs pradėjo siuntinėti laiškus su lietuviškais rašytais adresais, ypač lietuviai amerikiečiai. Labai pagirtinas daigtas! Bet visgi mus broliai, amerikiečiai, dar ne visiškai supranta savo tautiškumą, jei ant viršaus užrašo „Russland Poland“! Kas čia per „Poland“ (Lenkija), kad lietuviškai rašai? Reikia atsimint, kad toks laiškas kelionėje užtrunka ant keletas parų, iki išvažinėja šv. „Poland“! O tik iš tų paskui grįžta atgal, Lietuvon. Nesykj laiškelis besivažinėdamas po tokias ekskursijas ir prapulti randa, o vis vaisjai nesuprati mo, jog Lietuvoje negali buti jokios „Poland“! ab.

Dusėtai, Ezeriuonų pav. Kauno gub.

Davainių sodziuje yra daug atvartų iš Maskolijos burliokų dar net nuo lenkmetio laikų, kur dabar valdžia įkūrė židinį apmaskolinimui vietinių lietuvių. Čia įtaisė žinomą „škola gramoty“, kur lietuviai užviens kito skubina kimšti savo vaikus ir mergaites. „Učiteliai“ ir jauni sodžios burliokėliai mokina ir vakarais, ypač mergaites... Atėjus caro šventėms, mergaitės lietuviškas kaip užgiedos „Bože caria“ arba „Volga mat“, tai iš graudumo nors... pasikark! — Ner dyvo, nes Dusėtose net keturi kunigai. Jie suspės išgelbėti lietuviškas dušias nuo pragarinės, nors sumaskolėjusias... *Atgaja.*

Šiauliai, Kauno gub.

Valdžios prilaikomi plėšikai. Pakraščiais Šiaulių miesto labai daug išiveisė žmogmušių-plėšikų, kuriuos ir augštesnioji ir mažesnioji policija aiškiai prilaiko ir dar remia. Plėšikai susirišę į tam tikrą bendrovę baugina visos apylinkės gyventojus: užpuola sodičius važiuojančius iš turgų, primušą ir atima pinigų. Visi jų lenkiasi ir bijo, ima prieš juos kepures, jiems prisimeildami ir gelbėdami savo kailį. Kiti vaišina juos ir įskundžia kas turi pinigų, nors plėšikai nečėdija ir pačių įskundėjų. Bijo jų miestelėnai, sodičiai, policija (? R.), krautuvininkai, pakeleiviai ir visi kas tik jų nelenkia. Tuli susipykę su kaimynu, samdo tos bendrovės peštukus, ji primušti. Daugumas miesto jaunumenės, matydami, kaip žmogmušius visigodoja, myli, vaišina, pinigus už jų „darbą“ moka, — prie jų prisideda ir tampa tokiais pat plėšikais. Jie paskui užmušinėja padega namus, o valdžia ant jų darbų žiuri per pirštus. 13 spalių p. m. po didžiojo Šiaulių prekybos

ant turgavietės ties „Žaliąją“ primušo plėšikai daug žmonių ir kai kuriems atėmė pinigus. Vieną didį žmogų 4 syk buvo nuvarę policijon, bet ta vel paleido. Garsiausias muštynininkas, K. Braciukas, bernauja pas aplinkinius kaimiečius ir esti visos apylinkės grasa, nes visuomet turi už aulo peilį. Daug, labai daug galima būtų prirašyti apie tuos Šiaulių plėšikus, bet stokstant vietos atidėsiu kitam kartui. Nors, žinoma, tas lietuviškai visumenei nelabai yra akyvu, bet aš norėjau tik parodyt broliams lietuviams maskolių valdžios darbus, kuri tyčia tvirkina mūsų jaunumėn ir protegavoja darbams pritinantiems tik azijatiškiems bašibuzukams, o ne mus mielos tėvynės vaikams; priešingai išgirdusi kur skaitant raštus, trankosi kaip pasiutusi, iki sugaudo skaitančius ir, apkalę pančiais, varo į kalėjimus kai po politiskus prasikaltėjus.

Silpnutis.

Politiszkos žinios. Suvienytos Valstijos.

Sekretorius Hay įnešė į senatą projektą sutverti respublikoje San Domingo naują konsulatą, kurio priedermes ligšiol atlikdavo pasiuntinis respublikos Hayti. Tam tikslui turės valdžia paskirti 5,000 dolerių.

Neseniai tapo inešta kongresan bille apie paskirimą ypatingos gvardijos saugojimui prezidento, kongreso sąnarių ir pasiuntinių nuo tykančių ant jų gyvasties. Prieš tą billę smarkiai užprotestavo demokratų partija, kaip už priešingą konstitucijai užmanimą ir, bille tapo atmesta. Mat prezidentas su savo šalininkais turbut jaučia kad labai daug yra nuskriaudę, jei nori apsisiaubt despotiška sargyba.

Vidurinių valstijų juodvei-

džiai ketina ant ateinančių rinkimų prezidento pastatyti ir savo kandidatą, kurs turi butinai buti gyno juodveidžių kraujo. Jų partija „National Civil Liberty“, nors da neseniai susitvėrė, bet kasdien sparčiai auga didyn; bet vis gi reikia labai abejoti, ar daaugs kada ligi galės susiremti nesakant jau partija republikonų ar demokratų, bet ir su mažesniomis baltveidžių partijomis. Jų partija reikalauja, kad visi geležinkeliai taptų paimti iš rankų privatiškų į rankas valdžios. Tai gi jos tikslai nėra visai prasti, nes stengiasi sulaužyti kapitalistų galybę, nors, žinoma, juodveidžiai to nežino, kad padavimas visų šalies turtų į valdžios nagus dar neišgelbės žmonijos nuo skurdo. Čia reikalingi yra kitoki keliai, kuriuos gali susijieškoti patys žmonės, o ne valdžios.

Vidurinė Amerika ir pietinė.

Nors Amerikos valdžia Panamos reikalus jau šėip ne teip sudavadijo ir jau pribuvo tų išskirta kasimui perkaso amerikoniška komisija, bet Kolumbija dar nemeta vilties kad jau Panama amžinai jai nebeprigulės. Sako, jog Kolumbija tik laukia kada amerikoniška laivynė prasišalys, ji tuojaus įsigriausianti į Panamą ir įstatysianti savo papartį. Amerikoniška laivynė jau buvo gavusi nuo savo valdžios paliepimą iš Panamos grįžti atgal, bet vienok greit tas paliepimas tapė ašauktas. Priežastimi to nurodo, buk Panamos kapitalistai prašę amerikoniškus kareivius pasilikti dėl numalšimo tų iškilusių geležinkelių darbininkų straikų, kurie reikalauja pakėlimo algos ir 8 valandų dienos darbo. Jeigu tai būtų tiesa, kad kareiviai įsikištų į Panamos kapitalistų privatiškus dalykus, tai jie užsipelno didį papeiki-

mą. Greičiaus bus tas, kad Amerika palaikys savo kariumenę Panamoje dėl Kolumbijos grasinimo pirmąją užgrobti.

KARE MASKOLIJOS SU JAPONIJA

Praėjusiamė panedelij japoniška armija traukdamosi į šiaur vakarinę Korėją pasiekė Yalu upę, svarbiausią vietą apgynimui Korėjos nuo minėtos upės užpuolių, ir labai nusidvyvyjo kad maskolių tų nerado nė dvasios. Japoniečiai tikėjosi, kad tų jiems prisieis smarkiai su maskoliškais pulkais susimušti, bet nesitikėjo, kad maskoliai paliks visą Korėją jų rankose. Tai gi dabar Japonija sutraukė savo pajėgas ant pietinių pakraščių Yalu upės ir ką ji toliaus mislija, tai dar nežinia. Nežinia teip gi ką darys ir maskoliai, kadangi abi pusi beveik dar neparodo noro pradėti mušį.

Shanghajaus laikraščiai rašo, jog Japonija sutaisė kariumenę į tris armijas, kiekvieną po 100,000 kareivių. Maskoliška gi kariumenė, kaip Kuropotkinas tvirtina busianti Mandziurijoje, iki kareiv ant sausumos skaitliuje 500,000. Skaičiu skariumenės yra nemažas, jeigu tik jis nėra ant popieros. Ar nepadarys japoniečiai teip, kaip kad padarė su pirmu užpuolimu ant Porto Arthuro, kur rado maskolius „negatavus?“

Tuli Europos viešpatysčių diplomatai buvo išreiškę pažiuras, kad esą reikalinga užganėdinti Kinų reikalavimą, prigelbėti sureformuoti kinšką kariumenę po vada europiškų oficerų. To reikalaujama, Kinų valdžia sako, jog jai gresia paojus vidurinių nesutikimų, kuriems tai sutremiti reikalinga esą sudrutinti valdžios kariškos pajėgos. Vienok tų užmanymą europiškis koncertas umai atmetė, pamatęs, jog Kinų valdžia įvairiuose kraštuose prašalino iš vietų prielankius europiečiams val-

dininkus ir kariumenės vadus. Dabar jau visi laikraščiai pradėjo rašyti, kad Kinai gresia ne vien Mandziurijoje esantiems maskoliams, bet visai Europai.

Teip stovint dalykams, kazi ar panorės vaziuoti Mandziurijon, į karės lauką, pats caras, kurią paskalę maskolių laikraščiai paskutiniu laiku įdėm tvirtina.

Serbija.

Karalius Petras, slėgiamas per Europos valdonus už nebubaudimą užmušėjų savo pranokėjo, karaliaus Aleksandro, ant galų galo prašalino iš armijos visus oficerus, dalyvavusiuos toje žmogžudystėje. Tuomi jis mena sutvirtinsias savo padėjimą akysė svetimų viešpatysčių ir gausias nuo jų paramą prieš savo naminius nesutikimus. Laikas vienok parodyt, ar jis tame neapsiriko.

Bulgarija.

Netolimais Lompolankos sukilo gyventojai prieš žydus, kurių daugelį užmušė, kitus nukryžiuvojo. Valdžia nors sustabdė žmogžudžių įjutimą, vienok uždėjo cenzurą ant visų, tų dalyką dasiliečiančių žinių. Be abejonės, kad tai bus užmanymas popų, kurie paskendę religiškame fanatizme įsiundo tamsius žmones ant žydų.

Anglija.

Praėjusią sąvaitę parlamente buvo labai karštos diskusijos, apie Tibetan išsiustą ekspediciją, kur liberališkos partijos vadovai nurodo, kad toji ekspedicija gali pagimdyt su Kinais karę, kurios, žinoma dabar Anglija labai nenorėtų, ypatingai kol užsibaigs karė Maskolijos su Japonija ir pilnai taps išrištas klausimas Mandziurijos. Nieko dvyvyno, jei anglai sukels prieš save neapykantą kiniečių. Jų

pasielgimai rodo, kad jie dar tebesilaiko tokios politikos, kokios laikėsi karėje su burais. Praėjusioj sanvaitėj ti betiške ekspedicija išmuše 400 niekam nekaltų tenykščių mišnykų ir šėip jau gyventojų! Suprantama, kad tas Anglijai veltui praeiti negali.

Ispanija.

Grijtant karaliui Alfonsui iš Barcelonos, kame buvo darbininkiška paroda, tapo mesta iš pašalio po jo kųjų dinamitas, kurs plyšlamas sužeidė paojingai du tarnu. Jo paties gi nekliudė.

Dalis darbu.

¶ SCRANTON, PA. 200 tepliotojų pametė darbą, nes kontraktoriai sulaužė sutarmę 8 valandų darbo dienos, mokes ties mažiausia 2,50 ir pripažinimą unijos.

¶ NEW YORK. Sugrįžo prie darbo visi straikavę murininkai. Visi jų reikalavimai tapo paduoti apsprendimui abipusinio taikos teismo.

¶ NEW YORK. Sustraikavo nemažas skaitlius darbininkų asfalto dirbtuvėse. Jie reikalauja pašalinti iš darbo neunijistus. Kompanijos stengiasi straikierių vietas užmaintyti skebsais.

¶ CHICAGO, ILL. Kadangi kontraktoriai priėmė darban skardininkus (plumbers) neunijistus — 500 dailydžių, murininkų, tepliorių pametė darbą, nenorėdami dirbti drauge su skebsais.

¶ DENVER, COLO. Gubernatorius Peabody tebetremia anglekasių straiką visokiais budais. Labiausiai naikina unijų vadus ir varo juos laukan iš tos valstijos. Charles Mayer, prezidentas tulos unijos, tapo pasodintas kalėjiman, iki užsibaigs straikai. Išvarė iš tos apylinkės žinomą „Mother Jones, ir redaktorių tulos itališkos gazetos, Joseph Pa-

gini, už raginimą anglekasių nepasiduoti beširdziams kapitalistams.

¶ WASHINGTON. Kongrese eina smarki kova tarpe reprezentantų dirbtuvių ir darbininkiškų unijų, kur abi pusi nori pertikrinti perkratinėtojus 8 valandų billės, kad turi tiesą. Reprezentantai dirbtuvių, pagaliaus griebiasi net melų, sakydami, jog daugelyj vietų darbininkai nenori sau trumpesnio darbo laiko!

¶ DES MOINES, IA. 13,500 anglekasių neteko darbo, iš priežasties uždavimo per kastyinių savininkus darbiečių; mat anglekasiai pareikalavo numazinti prekę už paraką nuo 2,00 iki 1,75 už boselį ir teipgi atsisakė priimti numazinimą mokesties už darbą.

¶ HAZLETON, PA. Sustraikavo apie 300 tepliorių ir skardininkų, reikalaudami pakėlimo algos.

¶ WILKES-BARRE, PA. Antinanties vasarai ledų veziotojai pareikalavo nuo darbdavių, idant nuo 1 gegužės jiems būtų brangiau mokama, negu perėjusiuos metuos. Darbdaviai nutarė laikyti tam tikslui susirinkimą.

Isz Amerikos.

„Vaikų farmos“ — žudimas vaikų.

Pennsylvanijos valstijoje daugelyj vietų yra teip vadinamos „vaikų farmos“, kur visi, nenorinti auginti savo vaikus, atiduoda ant jų farmų. Sugabūs „auklėtojai“ teip dailiai tų juos augina, kad per trumpą laiką kudikiai nežinia kur dingsta. Žinoma, jų niekas ir nepajieško. Nesenei tas darbas išėjo aikšten, ir valstijos legislatura išdirbo projektą tas biaurybes pašalinti.

Baisiai platinasi epidemija.

Philadelphijos gyventojai užsikrėtė baisia liga tifoido, kurio perai po ištyrimo buvo ras-

ti Schuykill upės vandenyj. Per šešias dienas apsirgo apie keturis šimtus ypatų. Reikia žinot, kad tame yra kalte miesto valdzios, kuri nors nuo gyventojų kas metai renka vandenpinigius, bet niekuomet nesusirengia atskirt miesto rezervuarus nuo minėtos upės mėšlyno.

Miršta be šunienos.

Ant visuotinos St. Louis parodos tapė atvežta keletas pili-piniškų salų gyventojų, iš gėtės Igorrotės, kurie apreikė, jog jie turės nunokti badu, jei nebus duodama jiems kas-diena pavalgyt šunio mėsos. Eksploatatoriai tam tikslui pargabeno jiems iš jų gimtinės vietos dailiai sulydytą į skardines dėžutes šunieną.

Paleistuvų darbas.

Wilkes-Barre, Pa. praeitą savaitę keletas niekšų nusivedė kaičiaman merginas ir apdavė jas opiumu, su tikslu atlikti su joms biaurų darbą. Vaisiumi to buvo tas, kad dvi merginos tapo nunuodintos. Senatorius nuo kedės... kalėjimą.

St. Louis, Mo. distrikto teismas nusprendė Kanso senatoriui, Burton, užsimokėti 2,500 dol. bausmės ir 6 mėnesius kalėjimo, už ėmimą nuo Rialto Grain and Securities Co. prakų. Tai gi bausmė, kaip sulyg senatoriaus labai maža, jeigu nepasiseks jam išsikilpoti ir nuo tos.

Linksmas testamentas.

Louisville, Ky. pasimirus pulkauninkui Strader, jo draugai surado testamentą, kuris skamba šėip: „Kuną mano turite sudeginti ir paleisti pelenus ant Ohio upės. Jeigu ir po to arkaniuolas Gabrielius įstengs mano pelenus surinkt ir atgaivint su pagelba savo trubos, tai aš nusiimsiu prieš jį savo skrybelę ir prisizinsiu už viršesnj.“ Toliaus jis paprašo iš likusių pinigų išmokėt sko-

las, o už kita išsigert šampano už laimingą kelionę jo dušios į amžinastę.

Uždegė bobamiškūs.

Altoona, Pa. nekuri farmerka bedegindama ant kiemo žabus (virbus) užsidegė savo drapanas ir raičiodamasi baisesose kandiose sudegė. Ginti nebuvo kam. Po tam sudegė visos triobos ir ugnis dasigavo miškuosna, kur jau kelinta diena smarkiai siaučia. Vaisius neatsargumo! Kas-dien galima matyt, kaip moters supila šašlavas palangėj ir degina.

Kunigai skverbiasi unijosna.

Chicago, Ill. tulas pastorius atsisaukė prie kitų kunigų, patardamas, kad susivienytų su unija „Chicago Federation of Labor“, kur būdami pilnoj prasmėj unijistais, galėtų siųsti ant darbininkiškų konvencijų savo delegatus. Akyva, kas juos verčia prie tokių žingsnių? Bene iškilus straikui, jie imtų veikt ant kapitalistų naudos!

Ant didžiniu atmainu slenkščio.

Ant galų galo spaudą sau jau iškovojome (! R.) ir diena-iš-dienos galima laukti viešo (oficiališko) jos daleidimo. Dabar gi prisieina atkreipti didesnę atyda ant mokyklų ir reikalų abelno apsišvietimo tautiškoje dvasioje. Męs zinome, jog tik tai mokslas ir išsilavinimas kuo-plačiausioje to žodžio prasmėje gali mus išliuosuoti iš tos prapulties, į kurią męs huvome patekę, per savo neapsizirėjimą, stoką gudrumo ir sumanumo, o teipgi per daug didelį užsitikėjimą savo „globėjams“*). Kitokio kelio pakėlimui mūsų tautos gerovės (o tuomi pačiu ir pakėlimui gerovės kiekvieno lietuvio) tuomi tarpu ne-

*) Ar autorius Lietuvos nupuolimą priskaito tik mus pačių kaltei? R.

matome. Kelias neapykantų ir pataikavimų, kelias skaldymo mūsų visuomenės į partijas, kaip ir atidavimas Lietuvos vadžių į kunigijos arba bajorijos rankas išrodo mums ne tik nenaudingą bet stačiai blėdingu Lietuvos ateitei. Gaila, jog tą ne visi lietuviai supranta, kaip reikėtų. Antai N. 5-6 „Tėv. Sar.“ ant pp. 26-27 p. D. D., kalbėdamas apie ateinančius mūsų darbus, pataria savo skaitytojams sergėtis svietišku lietuvių vadovų darbų, taip lygiai kaip ir Rusų valdžios prispaudimų. Ginklu skelbiamoje kareje veltija vartoti „apšvietą“, nes nuo to, sako, viskas prigulėsias „kurie (kas) rėdys ir valdys lietuvišką spaudą,“ ir todėl, sako, „mums lietuviams katalikams butinai reikia pasirūpinti spandoje įgauti viršų, jei norime atsistoti ant tam tikros kultūros kelio, eiti sveiko apšvietimo taku.“

Spaudą gauname pasidėkvojant „sparčiam lietuviškos raštininkystės augimui ir šarpiam tarp lietuvių prasiplatinimui apšvietos per užrubežines lietuviškas knygas,“ bet kas gi padarė pradžią išplatinimui lietuviškų raštų Lietuvoje, jeigu ne „Aušra,“ kurią juk išleido svietiški apšvietunai, o ne kunigai? Kas gi, toliau platino lietuviškas knygas, jeigu ne išleistojai „Varpo,“ „U-ko,“ „Vienybės Lietuvininkų?“ Jei amerikiečiai lietuviai švietė savo brolius, kiek galėdami, per „Lietuviškąjį Balsą“ ir „Apšvietą“, o kunigeliai dar ką tik atsibudę iš saldaus miegelio pradėjo žvalgytis per jų išleistą „Apžvalgą.“ „Tėvynės Sargas“ jau šiek tiek daugiau pradėjo krutėti, bet visgi neįstengė tiek naudoti atnešti, kiek atnešė svietiškieji Lietuvos tėvynainiai. Viena „Lietuva“ išleido tiek naudingų knygų apšvietimui lietuvių, jog sunku jau net ja kunigeliams viršyti.

Ir kokia galėtų būti nauda iš to „viršaus“? Visuose kraštuose apšvietimas liaudies ne kunigų, bet svietiškos valdžios rankose. Kunigai, teisybė, išleidžia knygas ir laikraščius, bet daugiausiai tik tai tikėji miško turinio, o svietiškas ir mokslinis knygas visur išleidžia svietiškoji apšvietunija; todėl kunigai visai kitoki: svietiškuosius nevadina „bedieviais“ ir jų darbų neardo.

Apšvietunai, kaip kada pa-peikdami kunigėlių blogus darbus, taip šiuos išžino, jog tie užsimerkę naikina pirmųjų visus darbus, norėdami vieninteliai sumonopolizuoti į savo rankas ne vien išleidinėjimus knygų bei laikraščių, bet ir visą ant lietuviškos visuomenės pirmoniją. Teisybė, svietiški daug klapato kunigeliams suteikė išleidžiami savo laikraščius ir knygas: dabar ir kunigeliams jau ner kada miegoti, — reikia darbuotis ir trukti, bet už tai ir naudą Lietuvai apturi. Dar šiek tiek supranta, kad žydas nekenčia „gogau,“ stačiatikys kataliko, mahometonas „giauro“, bet visai negalima suprasti: dėl ko turi bujoti neapykanta vieno lietuvi ant kito? Juk turime darbą visi vieną — pakelti iš prapulties Lietuvą, — tai gi ir dirbkime kas kaip išmano, ne atimindami vieni kitiems iš rankų ginklo. Mokslas ir apšvietimas gana platus — užteks jo ir svietiškiems ir dvasiškiems...

Visoki viduriniai vaidai ir kerštai tik tai susilpnina šalį. Senovėje, kada lietuviai romijai savo giriose gyveno, nieks apie juos nė nežinojo, apart prekėjų gintaru ir kitais šalies vaisiais. Bet kada atsidangi no vokiečiai-kryževiai ir pradėjo lietuvius ganubyti, norėdami jiems įbrukti savo tikėjimą, tai lietuviai mokėjo parodyti, kuomi jie esą. Iš tykių artojų ir medziotojų persikeitė į narsius kareivius, ir

ilgus amžius atmušė žveriškus kryževių užpuolimus. Idant geriaus nuveikti nuožmius priešus reikalingi buvo vadai ir kunigaikščiai, arba kunigai. Kryviai ir Kryvių-Kryvaitis palaimindavo kareivius, ginančius nuo priešų savo tėvynę, bet ne peikdavo ir ne prakeikdavo vartojamų ginklų.

Valdžia vienok kaip svietiška taip ir tikėjimiška mokslo labai nekenčia ir mokytuosius persekioja. Tai atsitikdavo visuose laikuose. Kada garsus mokslinčius Galiliejus išradė, jog ne saulė apie žemę sukasi, bet žemė apie saulę, tai dvasiškoji valdžia prakeikė jį tą mokslą ir pareikalavo, idant jis pats nuo tokio „bedieviško“ mokslo atsisakytų, užsigintų. Galiliejus matydamas, jog prieš jį visa dvasiškija piestu stoja ir bijodamas, idant jį gyvą nesuspirgintų, kaip su daugeliu kitų tuose laikuose darydavo, išsyk atsisakė nuo savo pažiūrų, bet atsipeikėjęs, treptelėjo sukoja, susukdamas: „bet gi tu, žeme, sukiesi!“ Dabar jau ir paprastas kunigas gerai žino ir nesiginčija, jog žemė sukasi apie saulę, o tada nė šventas tėvas dar to nežinojo. Tai gi aišku, jog visi viena diena mokslą sugaudyti ir sugraibyti negali. Bet iš to neišpuola, jog kunigai turėtų tiesą mokslą prakeikti. Kiekviename žmoguje yra paslėptas noras pažinti nors šiek tiek mokslą ir tam pajautimui nereikia priešintis...

Visiems gerai yra žinomu, jog vyriausybė smarkiai persekioja socialistišką propagandą, t. y. tą savo pavaldinių krutėjimą, kurio siekiu yra nurodymas dabartinio draugijos surėdymo, remiaučios ant valdžios įstatymų, kurie saugoja ir apgina vien didžturčių reikalus ir interesus, o tamsius darbininkus daleidžia neteišingai ir begėdiškai išnaudoti ir skriausti. Svietiška lietuvių

apšvietunija, kuri susideda ne iš sulenkėjusių dvarponių arba kitokių piniguočių, bet daugiausiai iš lietuvių, ukinkų vaikų, gavusių augštesnį apšvietimą, valdžios tikslams ir darbams ne tik kad neprijaučia, bet visada dar, kiek galėdama jiems priešinasi, kaip gyvu žodžiu, taip lygiai ir išleidžiamais raštais. Už tai gi kunigai juos apšaukia gudų valdžios talkininkais, nors jie patys gerai žino, kad taip nėra; taigi jie tik keršija už gadinimą jų interesų. Jeigu vienur ar kitur išgirsti kalbas, kad tas ar kitas kunigas per daug jau lupa ant mišių, ar už šliubus, ar kitokias „Dievo mylistas“, tai, žinoma, darosi nesmagu, girdint tokius bedavojimus vargdienių ir neiškenti žmogus kitą kartą nenupeikęs ar žodžiu, ar per raštą tokių nelemtų pasielgimų. Vienok taip darosi ne su mislia išardyt katal. bažnyčia, bet idant sulaikyt per daug jau didelį gašlumą kunigijos. Tai gi už tą, pagal teisybės, kunigams abelnai nebutų ką pykti. Bet kunigijai toks nurodymas jų peiktinų pasielgimų labai nepatinka, ir jie tuojaus apie tai išgirdę, per pamokslus ir per savo raštus pradeda svietiškuosius keikti ir nebutus daigtus ant jų versti. Sako, jie nepripažįsta Dievo, nori išnaikinti bažnyčias, netiki į aiškiai matomą savo šėšlį ir kitus nesuomonius. Ir atsiranda tokių prasčiokelių, kurie šitiems kunigų išmislams įtiki (girdėjau šio tikėjimo ypatas vadinant kunygiais ir kunygėmis, bet jiems geriaus pritiktų vardas „lengvatikių“). Kunigai gi nukalė naują vardą „bedievis“ ir arbavoja visus liuosėnių pažiūrų žmones, lyg tai ir ištikro ne visi būtų to paties Dievo sutverti. Čia tai jie užmišta, jog neišpuola į tokius niekuiekus Dievo vardą ir kaisioti! Dabar jau daug-

mas davatkų tiki į kunigų išmislytus „bedievius“ ir mislyja, kad jie ištikro yra! O tamsumas, nesupratimas!... Lietuvos-gi apšviestunai drauge su gudu valdzia teip gi niekada nejo ir neis. Tai tiktai kunigiskipletkai!...

Zinoma, tokiems nesuomoniams žmonės ir netikėtų, jeigu būtų daugiau apsišvietę. Ką apie paėmimą višaus, tai nėra ką nė kalbėti: būtų labai gerai, kad kunigija nors šiek tiek pradėtų žmones mokyti nors nemokančius skaityti, kad paragintų išimokyti, arba pasistengtų nors elementarišką mokslą savo avelėms parupinti...

Gudijoje metas į metą pradeda kilti sumišimai, nes šiek tiek apsišvietę ruskeliai pradeda jau suprasti savo prislėgtą padėjimą ir reikalauti nuo valdzios palengvinimų. Socijal-demokratiška gudu partija labai darbščiai trūsiasi, ir gal ne vėliaus kaip už metų kitų privers valdzia duoti konstitucija. Zinoma, konstitucija bus įvesta visoj Maskolijoje, tai-gi drauge ir Lietuvoje. Už tai mes turime būti ant pagatavo, idant virtus laikams mokėtume pasinaudoti ant atgavimo mus pačių laisvės. Bekeldami raminius vaidus, iš priezasties atgavimo ant visų „višaus“, mes ir vėl galim nė nepasijusti, kaip tapsime nuskriausti kokio nors besočio kaimyno. Ne apie Dievą mums reikia kelti ginčus laikraščiuose, bet reik rupintis apie savo tautiskus reikalus: jeigu artojas javų nepasės, tai ir Dievas jam duonos ant dirvos neužaugis. Ant svieta yra begalybė visokių tikėjimų (kaip matėte nekurie ir į „bedievius“ tiki) ir jeigu atsirastų toki „apaštalai“, kurie pradėtų vieną tikėjimą ant kito siundyti, tai tur-but neužilgo ant žemės žmonės vieni kitus pradėtų skersti, ir galų gale liktų kur nors viens koksai „Adomas“, geriausiai nuo visų užsislėpęs....

Jurgis-Spurgis.

Neramus Romenu Susvadovai!

„Kas savo tavorą peikia, tą iš turgavietės meta,“ — sako lietuviška patarlė. Tai-gi prisilaikydami šios patarlės, kunigeliai „Zvaigždės“ 10 Nr. garsindami apie Susivienijimo provą, giriasi su savo teisybe ir ramina save bent tuomi, kad prova busianti dar už keliolikos mėnesių. Tarpe visokių išniekinimų „tautietiečių“ šliuptarnių, sako: „Teisybė yra po mūsų pusei, ir jeigu jos nerasime žemesniame teisme, tai jieškosime jos augštesnėje instancijose; — nesibijokime tautietiečių reksmų“. Skęstantis mat ir už šiaudo stveriasi. Sustabdzius pačtai siuntinėti „Zvaigždę“ už apšmeizima Baltimorės universiteto — dalis S. R. K. sąnarių nustojo mokėti duoklę. Kas-gi bus kada teismas išduos teisingą savo nusprendimą? Matyt, kunigeliams dreba kinkos, kad jau iš anksto yra pasirengę kreiptis prie augštesnių instancijų, nepaisant nors ir visas turtas reiktų prakišti, bile tik netektų tiems „tautietiečiams“, šliuptarniams. Beje, per atsibuvusį S. R. K. II seimą Pittstone, Pa. kun. Kudirka už suteikimą jam S. R. K. prezidentystės prizadėjo vedimui provos tukstantį dolerių. Ir jeigu tas vardas teip but lengva užpelnyti ištesėjime, kaip pažadėjime, tai ant „Zvaigždės“ skaitytojų, S. R. K. sąnarių, tų ubagų dvasioje, nebutų reikėję uždėti ekstra duoklę iki vienam doleriui ir pusei. Ant galų galo jeigu teisybė randasi jusų geradėjai pusėj, tai kam yra reikalinga išaikvoti tukstančius? Kam buvo reikalas siųsti į Shenandoah, Pa. delegacija ir maldauti teisdarį Shay užteisti bylą bent iki ateinančiam S. L. A XIX seimui. Paglemzti, prisiasavinti svetimą turtą ir paskui girtiesi savo teisingumu gali vien do-

rški bankrutai. Ar-gi nepri-tinka šis vardas mūsų doros mokytojams — tegul jie atsako patįs, kurie apie doros principus tiek paiso, kiek kroniški girtuokliai apie prizadą neragauti degtinės kvapo. J. S.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Hoboken, N. J. Čia lietuvių apsigyvenę ne didelis burelis, aštuoniolika šeimynų tiek jau ir pavienių; jie skiriasi į dvi dalis: vieni užsiima skaitymu, pas kuriuos galima atrasti ir svarbesnio turinio laikraščius, kaip: „D. Balsa“, „Varpa“, „Ukininką“, „Vienybę“ ir „Lietuvą“; antra-gi dalis užsiima gerimu, pas kuriuos galima patėmit sugniauztą kumštį ir po skvernu bilę. Pirma dalis perėjusios metuos sutvėrė dvi kuopas, prigulincias prie S. L. A. ir T. M. D., iš ko sema naudą dėl savės ir duoda savo broliams, antri-gi nori tą išnaikinti su pagelbabilij, šaukdami, buk jie šliuptarniai, bedieviai ir reikia juos išnaikinti; rugsėjo mėnesyje net privertė kreiptis prie teisdarystės dėlėi baurių užpuldinėjimu nuo sugniauztakumščių. Bet katrie gi bedieviai, ar tie ką namie sėdėdami skaito, ar tie ką su suskaldytoms galvoms vaikščioja? Lai sprendzia kiekvienas skaitytojas. Vienok-gi mus kuopelė sutvirtėjo, o pijokeliai papulę po baida valdzios liovėsi. Dabar jau tik susieję į karčiamas tariasi eiti Maskolijai į pagelbą, dėlto, kad tē dar iš prigimties išmoko gerai peštis, už ką valdzia nebauzdavo.

Darbai tuom laik eina blogai, didesnė pusė darbininkų dirba ant laivų stovyklių, išdirbdami po dvi arba tris dienas per savaitę.

Linksmas.

Pittsburg, Pa. Bedieviškų laikraščiu kėrkimas. Mūsų klebonas kas miela savaitė kei-

kia atsispirdamas lietuviškus bedieviškus laikraščius, vadinamas juos šėtonų darbu ir kitokiais šlykštumais, kad nuotokių pamokslų jau net bažnyčia pasmirdo derva, kurią iš klebono burnos išeidami šėtonai atsineša. Dėlei tų keiksmų jau net ir žmonės šlykštisi eit bažnyčion ir leisti mažus vaikelius, kurie juk neišmoks nėko, kaip tik keiksmų. Keikia laikraščius, keikia ir juos skaitančius. Vienok nepaaiškina, kurie tai laikraščiai būtų bedieviški. Žmonės girdėdami vietoj pamokinimų keiksmus, visai nežino ką ir mislyti ir kokius laikraščius vadinti gerais, o kokius ne. Jeigu kas girdėjo pasaką apie Prusų kuniguzio pamokslą, kur viena pusė bažnyčioj susirinkusių verkė, o kita juokėsi, tai tas pats dabar ir pas mus atsikartoja.

Malonėtumėm prašyti lietuviškų laikraščiu redakcijų paaiškinti mus, kas tai per bedieviški laikraščiai.

Pittsburgietis.

Šiadykštė draugija turi dvejoją ant bedievystės pažvilgi. Vieni laiko už bedievystę: tamsybę, prietarus, fanatizmą ir viską kas stabdo civilizaciją, progresą ir kultūrą; teip gi skaito už bedieviškus visus baurius darbus: žmogžudystę, deginimus žmonių gyvais ant laužo, gėdinimus moterių, vāgystę, apgavystę, čiulpimą iš žmogans prakaito ir kraujo... ir tt. ir tt. Kiti-gi laiko už bedievius visus tuos ką myli mokslą, tyrinėja visatos surėdimą ir gamtą, skaito apšviečiančius protą raštus, myli liuosybę, neapkenčia prietarų, netiki sapnams, nemini kas minuta vardó Dievo, peikia baurius darbus, nors juos papildó karaliai, galinčiai ar kunigai. Taigi mūsų kunigai (zinoma, nevysi, daro teip tik-tai tie, kuriems rupi ypatinga nauda; o ne žmonių gerovė)

peapkędami, kad jų ka-kurie nedorumai yra nurodomi, keikia visus sau nepatinkančius laikraščius ir žmones ir vadina juos „bedieviškais“. Perimti puikybė, jie nenori atsigręžti ant žmonių balso nurodančio jų negeimus žingsnius, jie mena, kad jie yra pasaulėje neklystančiais ir, pardanti jų klaidas yra „bedieviai“. Vardan savo „neklaidingumo“, jie ir tremia visus liuosus raštus ir skundžia žmones valdžioms ir kiteip visai parsekioja. Bet netoli gadyne, kad tie visi netikę keikimai liuosos mislies išuys, palikdami istorijoje ant juos vartojusių žmonių ir nenuplajamą dėmę. R.

Forest City, Pa. Ardytojai mūsų tautiškų darbų ir Susivienijimo nė kiek neina mažyn, bet dar beveik didinasi. Ir nedvyvai, nes tokių apjaukėlių nevien niekas nedraudžia, bet dar siundo. Kun. Kuras iš sakyklos apgarsino, kad nė vienas „geras“ krikščionis negali eiti ta puse gatvės, kuria eina šliuptarnis, reikią jų išsilenkinti ir su jais nekaltėti. Ar neužgis paskiaus apie šliuptarnius ir mislyti?

Sakalo Vaikas.

St. John, Mouch. Labai pargand no vietinius gyventojus nesenei atsitikęs drebeji ma žemės. Naktyje iš 20 ant 21 kovo tik susiubavo namai, kaip laivai ant marių ir subraškėjo langai nė trenkiant perkūniui. Aš dar nebuvau matęs tokio baisumo savo amzyje. Blėdies daug nepadare, kur-ne-kur tik suardė menkai laikančiuosis namus.

Žiema čia labai aštri, buvo daug sniego ir dideli ša'čiai.

Lietuvių čia nebuvo nė vieno, tik sausyje viens parvažiavo iš Anglijos ir laukia iš tų savo šeimynos. Jis sakosi pragyvenęs tų 8 metus. Lietuvių čia nėra galbut dėl nebuvimo

žiemą darbo, vasarą sako darbo gan esą.

Lietuvių ateivių mažai čia atvažiuoja, ant kiekvieno laivo apie kokius 5—6 ypatų. Daugiau kaip aš čia esmu nemačiau. Girdejau, kad C. P. R. kompanija ketina sutart su Hamburg-American Line Co., kad pirmą mėnįs keleivių keliaujančių Amerikon, o paskutinė — Kanadon. Jeigu teip įvyks, tai tų nereikės jokių Kanados portuose tulkų, galbut kad ir aš tada parvažiuosiu Pennsylvanijon.

Jonas Juozupaitis.

E. St. Louis, Ill. Prieš kalėdas čia pasimirė geras lietuvis, J. Morkunas, paeinas iš Kauno gub., Panevėžio pav. Velionis labai mylėjo tėvynę ir skaitydavo lietuviškus laikraščius, kol įstengė užidirbti prenumeratai pinigų. Beto dar visur tautiškuose darbuose buvo pirmasai. Kol gyvas buvo, šelpdavo neturtelius ir gelbėdavo savo draugbrolius, bet prieš myrį labai apsilpo ir niekam jo nešelpiant tapė pamintas miesto ligonbutin, kur pasimirusį valdžia turėjo ir palaidoti. Nors velionis buvo geras katalikas ir per visą laiką prigulėjo prie parapijos, bet lietuviai nepasirupino jam, kaipo savo draugbroliui atiduoti paskutinį patarnavimą. Žinoma, juk pagal šįadienines draugijos surėdymą rojus ir visos dangaus grėžybės priguliti tik turčiams, o vargšai, plikiai juk ar šaip, ar teip tik negali dangun patekti! Fui! Ar gi Dievas gyvenas tokiose gražybėse priimtų tokius nudriskačius. Kam čia dar su plikiais tasyties: pekloje gyvena, peklon teeina! *Laumės Vaikas.*

Baltimore, Pa. Teisybė, kad mūsų laikraščiams yra reikalingos iš lietuviškų kolonijų žinutės, bet rašytojai turėtų jas rašydami prisilaikyti teisybės, o ne šmeižti ką užėjus

ant seilės. p. Mockunas rašydamas „Vienybės“ 11 Nr. drabsto purvais ant visų baltimoriečių drauge be išskirimo, lig rodos butų visi jie p. M. teip baisiai nusidėję. p. M. išjuokia net jų ir gerus darbus, k. t. paskirimą 15,00 dol. tautiškiems reikalams aukų, prie kurių žinoma, p. M. nė cento nėra dejęs. Toliaus p. M. išmėtineja girtuoklystę, kazyravimus ir t. p. baltimoriečių ydas. Jeigu jau sulyg p. M. Baltimorės lietuviai butų girtuokliai, tai kurgi girdėt, kad iš girtuoklių kišenius verztusi ugnėkalnis, kaip p. M. sako, aukų?! Čia jau p. M. turbut galva apsisuko! Apmėtydamas lietuvius purvais, p. M. nedaro jokio skirtumo ir čia jo bausminga ranka drožia visiems, ir kaltiems ir nekaltiems.

L. Gaulis.

Springfield, Ohio. Lietuvių mus miestelyj yra mažai, vos tik 14 ypatų, vienok ir tie skiriasi į dalis, nes du iš jų yra apsiavedę su svetimtautėms ir tiems, žinoma, jau neberupi tauta, nė jie benori prisipažinti esą lietuviais. Kiti gi likusieji yra gerais vientaučiais ir, nežiūrint į daugelio skirtumą nuomonių, visi vienok rupinas apie tautos reikalus ir varginą darbininkų padėjimą. Apšvietime teipgi kyla. Skaito laikraščius: „Vienybė“, „Lietuva“, „Ukininkai“ ir net „Katalikų“, o teipgi naudingas knygutės.

Prijausdami skriaudžiamai per carizmą mus brangiai tėvynėi, norime stoti kovon prieš baisesius mūsų slogintojus ir podraug prieš kapitalizmą, smaugianti vargdienį ir, širdingai apgailėdami nukentėjusius toj kovoj mūsų vientaučius, sudedame jiems keletą savo skatikų, sušelpimui jų nelaimės. Geri tautiečiai suaukavo 3,00 dol., kuriuos šaip paskiriame: \$1,00 kankintiems, \$1,00 mokslaeiviams ir

\$1,00 delegatui, ant kurio meilingai prašytumėm Dro Sliupo priimti mūsų balsą.

25 kovo čia buvo dideli lietus, kurie užtvenkė miestą ir gelezinkelius: sustojo eiti trukai ir karai. Dirbtuvė Mast Co. užtvino iki 6 pėdų, visi darbai sustojo; daugybė namų tapo užlieti, žmonės turėjo loteliais išsikilnoti. *Tautietis.*

Waterbury, Conn. Balandžio 1 d. buvo Susiv. k. susirinkimas, kur daugumas prigulinių užsimokėjo duoklę ir prisirašė daugelis sąnarių naujų. Rodos bus netrumpa litanija prisirašiusių, nes Susiv. darbininkai pasišventusiai darbuojasi, už ką jiems, žinoma, pagyrimas! Mato lietuviai, kad Susiv. yra vienaitinė organizacija, kuri veda vientaučius prie sutikimo ir vienybės.

Šimet Waterburyje didžioji dalis lietuvių likosi be išpažinties, nes buvo neįperkamos kortelės. Neprigulmingas klebonas neturėjo kortelių visai, turbut nebuvo „kostumerių“. Prigulmingasis gi darė gerą „biznį“, nes ėmė po 6 dolerius, kaip už kviečius.

Žmonės sukruoto siųsti Lietuvon laivakortes, nes iš tų ateina laiška su prašymais gelbėti iš caro nagų, kur jauni lietuviai nenori eiti kariume nen ir statyti ant paojaus kareje gyvastį

Bažnytinis.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės.“

Guodotini draugai!

Prabėgo ilgokas laikas kaip kalbėjomes apie mūsų reikalus; nežinau kaip su jumis, bet aš buvau užimtas visą laiką platinimu mūsų draugystės. Per gavėnią tvėrėm kuopas, rengėm prakalbas ir didinom buri mūsų draugų. Su pagalba gerų tautiečių sutvėrėm kuopą Lowell'ije, Haverhill,

ir Lawrence apčiai padidino. Nashua atidėjom ant antros nedėlios po Velykų, tikimės, jog ir tenai mūsų broliai prisidės prie mūsų burelio, kaip išaiškinsim jiems dr-tės tikslą. Malonu būtų, kad mūsų broliai pabustų visur, labiausia Massachusetts valstijoje kur į daugelį miestelių galėčiau ir aš nuvažiuoti ir pagelbėti sutvėrime kuopų meldžiu draugų susirašyti su manim. Ašgi nesigailėsiu nieko, ir pribusių jums pagelbon. Aktyviški draugai praneša, jog sunku apdirbti visoki tautiški reikalai vienam, kur yra našta keletu. Gaila, kad mūsų suprantantieji broliai nesiskubina talkon, juk tas nėra teip labai sunku. BroLIAI! tikrai reikia priprasti. Jau ir vienas gali daug gero padaryti, suėjęs su draugais ir nors praleisdamas laiką pasikalbėjime apie tautos reikalus; nors tai matosi menkas daigtas, bet po biskį kartais sukurtini ir įgim-dai žmoguje tikrą supratimą, o toliau jau turi draugą ir ant tautiškos dirvos sądarbininką. Jei ir randasi tokių, kurių protą pajudinti negalima, vienok nereikia mesti vilties ir mėginti kitus, atrasti ir tokių kurie užsidegs tėvynės meile: šoks, juoksis ir niekis veltui praleistas dienas. Nuo šiol mes talpinsime straipsnius mūsų organe kuotankiausiai ir kiek galėdami duosime patarimus kaip organizuoti kuopas ir kitokius klausimus užsiduosime, kad tobulinti mūsų spēkas.

Atgal dvi savaitė gavau laiską iš Skotijos; tenai išrinktas komitetas rašo, kad ir jie norėtų sutvėrti kuopą. Nusiuočiau atsakymą, kviesdamas juos prie mus pulkelio. Butų malonu gauti kuodaugiau:ia pitarėjų iš Europos. Į Prusus atipgi parašiau, klausdamas: ant kokių išlygų tenylšč ai lietuviai apsiims dalinti mus išleistus raštus; butų malonu

gauti greitą žinią, nes nepoilgo ir kita knyga, „Chemija“ išeis. Bukite malonus, Prusiečiai, pranešti ant kokių išlygų Jus pasidarbuosite mums ant toliaus. „Atsišaukimus“ tikiuosi draugai gavo ir sunaudos dėl agitacijos, tik nepatingėkite pakalbinti jų skaitytojus prie T. M. D.

„Lietuvai“.

„Lietuvos“ 12 Nr. straipsnelyj: „Reikalai gimdo užma-nymus“ yra nurodyta mano siaurumas, kalbant apie „vienmieres tautiškas organizacijas“. Ant ko tiek sakysiu: Paminėjau tenai „Aušrą“ ir „Motinėle“ sakydamas ne „matosi“ bet „matėsi“, kas rodo kad kalbama perėjęs laikas, užtai neverta buvo contradiktavot. Kad T. M. D. negalėjo duoti pagelbos mokslaeiviams, turėdama „fondą“, tai ne dėlto, kad organizacijos toks vardas, bet dėlto, kad tautiečiai turėjo savo atydą nukreipę tai ant Paryžiaus parodos aukų, tai ant kitų reikalų. Kaip kuri saujelė darbininkų į kokį-nors darbą tampa patraukta, tuom kart kiti dalykai lieka ant vietos. T. M. D. ir dabar šelpia „Aušrą“, nekas kitas kaip tie patį sąnariai ant susirinkimų surenka aukas ir siunčia „Aušrai“. Surinkta ant balių, vestuvių ir kitur vis, per T. M. D. draugus; tas matosi vistiek, ar tas fondas būtų T. M. D., ar „Aušros“, skirtumas yra tame tik, kad jie negauna progos žinoti koki yra šelpiami mokslaeiviai, ar vaikai ar mergaitės, ko ir kur mokinasi, ar muzikos, ar paveikslų dažymo? ir tt. Visiem gal ir negalima garsinti iš priežasties politikos, bet nors organizatoriai, rinkėjai aukų turėtų žinoti. Kaslink davimo vardų, tai svarbios organizacijos duoda vardus šakoms savo kokius nori; sakysim: „T.M.D. kuopa vartan kun. Burbos“. Jei tve-riasi tokiais vardais daugiau, tai galima numeruoti. Prez. T.M.D. M. Paltanavičia.

Susivienijimo L. A. Reikalai.
Naujai prisiraszė prie Susivienijimo Liet. Am.

- So. Boston, Mass. dr. S. Kazimiero
Aleksandra Kaminskas
Jonas Matusevyčius
Jonas Zekis
Apolinaras Grigaliunas
Konstantinas Grigaliunas
Zigmantas Kiškis
Povylas Karvelis
Pranciškus Kairis
Bromilavas Navickas
Pranciškus Jorcius
Vincas Danielius
Vaclovas Savickas
Antanas Matulaitis
Siuanas Galinskas
Pranciškus Jasinskas
Kazimieras Urbanavyčius

- Vincas Baliukonis
Pranciškus Baltusis
Ramalda Gacevyčius
Juozas J. Matekitis
Apolinaras Neviera
Andrius Pašakarais
Aleksandra Brasas
Petras Buzavyčius
Vincas Seštokas
Juozas Bernatavyčius
Glen Lyon ir Wanamie, Pa. 24 kp.
Martinas Sidaravyčius
Jonas Biel'auskas
Adomas Skambarakas
Antanas Joninas
Feliksas Jurkonis
Vincas Kavaliauckas
Marė Kavaliauckiene
Kazys Latonis
Karolina Latonionė
T. Astramskas.
S. L. A. sekretorius

„Ausros“ Draugystės atskaita.

[Už I-mą kvartalą 1904 m.]
Iplaukimai.

	\$	c	\$	c.
Sulig paskutinės atskaitos *) iplaukimų suma				
„Ausros“ Dr-stės mokslaeivių fondo buvo.....	808	82		
Nuo sausio 1 iki balandžio 9 d. š. m. iš Dr-stės sąnarių mokesčių ir lietuviškos visuomenės paaukavimų iplaukė..	240	15		
Viso įėjimų rokundose gryniais pinigais.....			1048	97
Mokslaeivių fondui padarytos dar sekančios dovanos: p. Sernas, „Lietuvos“ redaktorius, padovanojo 650 egz. įvairių savo parupintų knygų **) vertės.....	547	50		
Dr. A. Bacevičia padovanojo 50 egz. „Gamtos Istorijos“..	25	00		
			275	60

Išleidimai.

Sulig paskutinės atskaitos *) išleista.....	441,24
Nuo sausio 1 iki balandžio 9 š. m. išmokėta stipendijos ir pašėpų mokslaeiviams ***).....	270,94
Viso išleidimų rokundose.....	712,18

Izde liekasi gryniais (be turto knygomis) 336,79

Šelpiamieji.

Šelpiamų mokslaeivių iki šiam laikui yra šeši: dviem duotos pašėplos, keturiems paskirtos stipendijos

Kuopos. — Sąnariai.

Iki šių metų pradžios „Aušra“ susidėjo iš dviejų kuopų: 1) Chicagoj — su 26 sąnariais, 2) Scrantone — su 6 sąnariais. Per paskutinį metų bėrtainį prie Chicago kuopos prisirašė 5 nauji sąnariai: Marė Augštakalniūtė iš Baltimorės, A. Viltrakis iš Shelton, J. S. Pruselaitis iš Bluefield, J. Viškožkas ir J. Palionis iš Chicago. Sausio pabaigoj susitvėrė trečia kuopa Brooklyne, N. Y. iš 8 sąnarių †). Tokiu budu dabar „Aušros“ Dr-stė susideda iš 3 kuopų su 45 sąnariais.

*) Pagarsinta „Lietuvos“ nr. 3 ir „Vienybės“ nr. 3 šių metų.

**) Surašas visų padovanojų „Aušrai“ knygų pagarsintas „Vienybės“ nr. 13 š. m. Pagarsinime padaryta klaida: prie p. Serno knygų priskaityta ir „Gamtos istorija“, kuomet ta dovana paeina nuo Dro A. Bacevičiaus. Šiuomi tą klaidą atitaisome.

***) Kam, kada ir kiek duota pašėplos ar išmokėta stipendijos, visada buvo garsinta „Lietuvoj“, riubrikoje „Aušros Draugystės fondas“.

†) Žinią semiamo iš „Vienybės“. Naujai susitvėrusi Brooklyno kuopa oficialiskai nieko dar apie save Centraliskam Komitetui nepranešė

Aušros Dr-stė.

Remkime gerus užmanymus.

Atgal keli metai Dr. Šliupas pranešė lietuviams, kad būtų naudinga pasirodyti lietuviams-darbininkams ant tarptautiško kongreso, Niderlandijoje. Aukos, nors pamažu, bet plaukė, ir šiandien jau turime pinigų beveik jau ant delegato kelionės pakaktinai. Tas labai lietuviams pagirtina. Viena bėda, kad dar mes neturime ant kokių pamatų tą delegatą siųsti. Nėra kam priduoti delegatui reikalingi pavedimai ir pasitikėjimai tų reikalų, dėl kurių jis taps siunčiamas. Kalbame, šnekame, rašome — bet kad praktiškai atlikti darbą, tai dar toli gražu! Ar gi jau mes esame tokie nelaimingi draugijos išgamos, kad nėkad negalėsim sueiti į tvarką! Ar gi jau mes ir ištikrųjų esame lemti išnykimui? Jūokai tik ir griaudu, kaip kiekvienas laukia išsiziojęs, kad jam parodytų kelią kas kitas, atliktų reikalus kiti. Gavę laikraštį, išrežo ir peržiūri, ar nėra dar kokių naujų užmanymų, kuriais jau mūsų laikraščiai šiandien net mirga. Jeigu randa, tai pakritikuoja, pasijuokia ir — sulankstęs laikraštį vėl padeda. Darbas atliktas, sauzinė gryna, palieka laukti kito laikraščio, kurio toks pat likimas esti!

Broliai, lietuviai, pabuskime!!

Kam tie tušti laikraščių marginimai? Ar gi nemaloniau būtų išrežius „Vienybę“ arba atvertus „Lietuvą“ perskaityti, kad jau tų ir tų susitvėrė socialistų lietuvių kuopelė, tą ir tą ji nusprendė, tų ir tų yr laikomos prakalbos, varoma agitacija, propaganda, dalinimas knygų, laikraščių ir tt. ir tt?

Ant nelaimės, nieko tam panašaus šiandien nesimato. Užmigimas, apsnudimas, letargi-

ja, apatija, kerštai, intrigos, vaidai, aptersimai vienas kito — viską tą gali šiandien tarp lietuvių matyti. Nėra tikrai žymės jų pasikėlimo dorėje, apšvietime, meileje ir troškime išsivalninti iš tos baisios vergijos, į kurią esame amžiais nuklampdinti. *K. Rutkus.*

Trys klausimai.

LEGENDA GRAP. L. TOLSTOJAUS.

‘Tuloj karalystėj’ senais laikais gyveno toks karalius. Jis sau išgalvojo, jog viskas jam gerai sektųsi, jeigu tik jisai žinotų laiką, kada kokiū darbu reik užsiimti, kad žinotų kokiems žmonėms jis gali įsitikėti ir kokiems ne, ir, ant galo, kad jis visada galėtų žinot koks dalykas visų svarbiausias.

Ir teip sau susimislinęs, jis liepė apgarsint visoje savo viešpatystėje, jog jis begalio apdovanos tą, kurs išmokys jį rasti kiekvienam darbui atskantį laiką, išsirinkt pačius reikalinguosius žmones ir, galop, kad be apsirikimo galėtų sprensti, koks visusvarbusai dalykas.

Ir ėjo galvočiai pas karalių, ir davė tai šiokius tai kitokius ant jo klausimų atsakymus.

Ant pirmo klausimo jie atsakydavo, jog dėl kiekvieno darbo yra atsakantis kiekvienas laikas, jei tik iš anksto padarytum tikrą rodyklę (surašą) dienų, mėnesių ir metų ir stipriai laikytis šios rodyklės. Tikrai tada — tikrinda vo jie — kiekvienas darbas ir dalykas bus nuveiktas savo laiku. Kiti galvočiai tikrindavo, jog negalima išsųk nusprendti, kada ir kokiū darbu užsiimti, ir kad ne verta veltui gaišinti laiko, bet reik vėzėti į stovį dalykų, dirbt kiekvienoje valandoje tą, kas reikalinga. Treti sakydavo, jog karalius, kaip vieną žmogus nēkaip negali nieko sužinot,

kas turi veikti tame ar kitame laike — tą gali patarti tik galvočiai. Ant galo ketvirtai kalbėjo, jog esti dalykai, apie kuriuos nėr laiko pasiklausti rodininkų ir kurie būtina reikia atlikti, nežiurint ar atėjo atsakanti valanda pradėt darbą, ar ne. Bet, kad teisingai nusprendt, reikia iš anksto žinot, kas stosis. Šitą gi gali žinoti tikrai vieni burtininkai, ir dėl to, kad surast atsakantį laiką kiekvienam veikimui, reikia pasiklauste apie tai burtininkus.

Teip gi ne vienodi buvo atsakymai ir ant antrojo klausimo. Vieni tikrino, jog patys reikalingieji žmonės karaliui tie, kurie gal padėti jam rėdime dalykų; antri, jog visureikalingiausi jam yra kunigai; tretii — jog visureikalingiausi gydytojai; ant galo ketvirtii darodinėjo, jog kareiviai reikalingesni už visus kitus.

Ant trečio klausimo — koks dalykas visųsvarbiausias — vieni atsakydavo, jog pasaulėje visųsvarbiausias dalykas — mokslas, kiti, jog kareivystė, o tretii, jog už vis svarbesnis — garbinimas Dievo.

Atsakymai buvo labai įvairūs ir todėl karalius nė su vienu iš jų nesutiko ir niekam pažadėtų dovanų nedavė. Vienok, kad gauti atsakymą ant savo klausimų, jis nutarė užduot juos vienam seneliui, kurio gudrybė žinoma buvo visoje pasauleje.

Senelis gyveno miške ir ap-lankydavo jį tikrai neturteliai ir maži. Šito dėl karalius apsilviko prastais drabužiais ir iškeliavo. Prisiartinęs prie miško, paliko savo tarnus, nu-lipė nuo arklio ir viens ėjo senelio trobos link. Kada karalius priėjo tų, senelis kasi-nėjo ežias. Išvydęs svetį jis linktelėjo galvą ir varė savo darbą tolyn. Matyt, kad senelis buvo nuvargęs, jis sunkiai alsavo ir kranksėjo su kiekvienu įbedimu spato.

Karalius prisiartinio prie jo ir tarė:

— Aš atėjau pas tave, gudurus senuti, melst išrišimo trijų klausimų: Kokį kiekvienam reikalui pasiskirti laiką, kad paskesnei negailėtis; kokie patys reikalingieji žmonės, — kokiems žmonėms už vis daugėsniai galima tikėti ir kokiems mažiaus; ant galo — kokie dalykai visųsvarbiausi, ant tiek svarbūs, jog jeis reik užsiimti pirm kitų?

Senelis išklaušė karaliaus žodžius, vienok niekų neatsakė, paspaudė sau į delnus ir iš naujo pradėjo kasinėti žemę.

— Tu pailsai — tarė karalius. Duok man savo spatą, aš už tav padirbėsiu.

— Ačiu, — atsakė senelis, atidavė karaliui spatą ir pats sudribo ant žemės. Perkasęs dvi ežias, karalius apsisotojo ir atkartotojo savo klausimus: Senelis nieko neatsakė ir patiesė savo ranką paimt spatą.

— Dabar čia atsilsėk tų, o aš kasiu — pasakė senelis.

Bet karalius nedavė jam spato ir pats kasė toliaus. Praslinko valanda ir antra; jau ir saulė užsislėpė už medžių, karalius įsmeigė į žemę spatą ir tarė:

— Aš atėjau pas tave, gudurus senuti, melst atsakymo ant manųjų klausimų, — sakyk, ir aš keliausiu atgal.

— Žiūrėk, kas tai linkon mūsų bėga! — tarė senelis. — Veizėsim, kas tai?

Karalius atsizvelgė ir paregėjo žmogų iš visų vekų bėgantį iš miško trobelės link. Barzda jo buvo kupli, rankas laikė ant krutinės, o žemiaus rankų pludo kraujai.

Dviejų žingsnių atstume nuo karaliaus, barzdotas žmogus krito ant žemės, akys jo užsi-merkė, be judėjimo jis gulėjo ir silpnai dejavo.

Karalius draug su seneliu praskleidė parkritusio drapanas. Gili žaizda raudonavo

ant jo kuno, karalius apiplovė tą žaidą, kaip mokėdamas, ir perrišo ją savo skepeta ir senelio rankšluosčiu, bet kraujas neperstojo tekėjęs, teip, kad karalius turėjo bent keletą kartų mainyt ryšius, permirkusius šiltais kraujais, plaut ir perrišt žaidą. Kada pasisekė apstabdyt kraujas, ligonis atsibudo ir paprašė vandens.

Karalius atnešė šalto vandens ir davė ligoniui atsigert. Tuom laiku saulė užsileido, pasidarė vėsu. Karalius ir senelis įnešė ligonį į trobelę, paguldė jį ant lovos, jis tuojaus užmerkė akis ir nutilo. Karalius-gi besidarbuodamas teip nuvargo, kad krito gritelėje ties slenksciu ir užmigo. Jis visą naktį teip stipriai permiegojo, kad nė sykio nenubudo. Į rytmetį atvėręs akis, ilgai negalėjo suprasti kame jis yra ir kas tasai barzdotas žmogus, kurs štai guli ant lovos ir įsmėigęs blizgančias akis, į jį veizi.

— Dovanok! — ištarė silpnu, tik ką suprantamu balsu ligonis, įtėmijęs, jog karalius atsibudo ir žiuri į jį.

— Aš nežinau tavęs ir man nėra ką tau dovanoti! — atsakė karalius.

— Tu manęs nežinai, bet aš žinau tave. Aš tavo neprietai ir prisiekiau tau atmopyti, už tai, kad tu liepei nuzudyti mano brolių, o nuo manęs atimti visą turtą. Aš žinojau, kad tu vienas be kelvedžių esi prie senelio ir nutariau tave užmušti, kada grįši atgal. Bet saulė jau leidosi į vakarus, o tu vis dar negrijai. Tada aš išėjau iš tos vietos, kur buvau pasislėpęs, dasiznot kame tu ir kliuvau į rankas tavo tarnų. Šie mane pažino ir sužeidė. Man pasisekė pabėgt, bet aš bučiau kraujais papludęs ir numiręs, kad tu nebutum perrišęs mano žaidų. Aš norėjau nunoviti tave, o tu išgelbėjai mane, jeigu aš pasiliksiu

gyvas ir tu neatstumsi manęs nuo savęs, aš tau tarnausiu, busiu tavo nužemintu vergu ir savo vaikams liepsiu tą daryti. Atleisk man!

Pradžiuo karalius, kad gali teip lengvai susitaikinti su savo baisiausiu neprietai ir ne tik kad jam atleido, bet ir prizadėjo gražinti jam atimtą mantą. Šis teip-gi noriai prizadėjo atsiųsti savo tarnus ir savo vyriausį gydytoją.

Atsisveikinęs su juom karalius išėjo iš trobelės. Akis jo jiškojo senelio. Šis norėjo pirmiaus, negu iškeliaus, vėl sykį prašyt nuo jo atsakymo ant savo klausimų. Senelis darbavosi prie vakar iškastų ežių. Šis kelklupstavo sodindamas į žemę grūdus.

Karalius prisitartino prie jo ir tarė:

— Paskutinį kart, gudrus senuti, meldžiu tavęs atsakyk ant mano klausimų.

— Bet-gi tu jau gavai atsakymą! — atsakė veizdedams augštin į karalių senutis, ir jam drebėjo silpni jo keliai.

— Kaip? Aš jau gavau atsakymą? — Paklausė karalius.

— Žinoma — atsakė senelis. — Kad vakar butum nepasigailęs manęs ir ne butum iškasęs už mane ežios, o butum grįžęs viens prie tavųjų sargų, tad šits žmogus but užklupęs ant tavęs, ir tu butum gailėjęs, kad nepasilikai pas mane. Laiks, regimai, buvo atsakantis dėl kasimo ežių ir aš toje valandoje buvau tau reikalingas žmogus; o visų svarbiausis tau dalyks buvo — tai gerums, kurį tu man padarei. Ir kada tasai barzdotasis žmogus atbėgo šen, laiks buvo patsai geriausias, kad perist jam žaidą ir pasilikt su juom, kiteip jis būtų numiręs ne persiprašęs tavęs. Regimai, jis teipgi buvo reikalingiausiumi tau žmogum, ir tas ką tu padarei dėl jo, buvo pačiu svarbiausiu darbu dėl tavęs. Ir teip sau įsitemyk: visugeriausias laikas vi-

sada tas pats; dabartinė valanda užvis daugiaus svarbi ir reikalinga, juk tiktai dabar mes tegalim išnaudoti savo laiką! Visureikalingasai tau žmogus visada tas, su kuriuomi tu turi dabar veikti, teip kaip nieks negali žinoti — ar prisieis jam vel su tavim susitikt. Ant galo visų svarbiausis dalyks — tai daryt labą tam, su kuom šioj valandoj drauge esi, nes tiktai dėl šito yra duota tau gyvė. Petras K.

Nauji rasztai.

Pamazginietis. Girtuoklių gadzinkos ir kitos apie girtuoklystę dainos. Bitenai, 1903 m. Pustl. 48.

Autorius tos knygutės sako ją surašęs dėl brolių lietuvių naudos (!). Ką jis po tuom supranta, tai nežinia, kadan-gi perskaičius rašinėli nematyt ką galima iš jo pasinaudot. Ką jau besakyt apie etišką pusę, kur „Tevs — teip su pančiu duktę tvojo, kad net sienas apdairiojo, košes rasamoku...“!

Periodiškiejie naujai išėjusi raštai.

Varpas No 1. 1904. Metai XVI. Pustl. 16.

Turiny: Naujus metus pradėdami. *Berzelis* — Feljetonas. *Gvildys* — Musų kalendoriai. *V. P.* — Sakalo giesmė. *A. Pikčiurna* — Kalbos dalykai. Musų laikraščiai. *P-tis* — Iš Vilniaus. Musų Kronika. Nuo Redakcijos.

„Varpas“ vėl pagrįžo į savo senobinės formos išleidimą, pluočkštis.

Ukininkas Nr. 1. 1904. Metai XV. Pustl. 32.

Turiny: Red. — Senuosius metus baigdami. *A. N. Maskolių* valdzios darbai Armenijoje. *V-tė* — Kruvinas raudgas. Žinios: Iš Lietuvos.

Darbininkų Balsas Nr. 1. 1904 m. Metai III. Pr. 15 k. Pustl. 32.

Turiny: Tretiems metams.

Žibinkštė — Musų moteris. *Journalis* — Be darbo. *Gaisras* — į kovą. Kankinių šelpimas. *Gulbinas* — Škotijos Lietuviai. Žinios iš Lietuvos. Rygos šnipukai ir tt.

Susirinkimai.

Wilkes-Barre, Pa. T. M. D. k. 17 balandžio, 8 po pietų, 123 Hazle ave. Meilingai užkviečiama sąnariai ir norį prisirašyti. Sekr. J. Tumosa.

Wilkes-Barre, Pa. S. L. A. k., ant augščiau minėtos dienos ir vietos 2 po pietų, užkviečia visus sąnarius, pagaliaus ir suspenduotus, nes atėjo visiems sąnariams certificatai, o teip-gi bus svarbūs sprendimai apie delegaciją į ateinantį seimą. Komitetas.

Philadelphia, Pa. S. L. A. 10 k. 18 balandžio, 8 vakare, po Nr. 943 S. 2nd st. Meldžiame pribut visus sąnarius, nes bus sprędziami svarbūs reikalai. Teipgi meldžiame ateiti ir norinti prisirašyti.

Komitetas.

Tuoj reikalingas kriaucius, mokantis atsakančiai darbą. Mokestis gera. Tegul kuo-greičiausiai atsišaukia ant šio adreso:

George Simokaitis,
217½ E. Main st.,
Plymouth, Pa.

Teatras ir balius!

Brooklyn, N. Y. S. Daukanto Dram. dr-tė rengia ant 16 d. balandžio tautišką teatrą, kur bus perstatyta istoriška tragedija „Keistutis“. Kiekvienas lietuvis privalo tą teip svarbią regyklą pamatyti. Po teatro bus balius. Perstatoma bus Gergina salėje, 93 Grand st. Prasidės 7:30 po pietų. Įzenga 25, 50 ir 75c. Komitetas.

Herbert Spencer.

(Pagal P. Krapotkin'ą)

I.

Jo philzophija.

Herbertas Spenceris, gimęs 1820 m., miręs 8 d. gruodžio 1903 m., priguli prie anos kiltos eilės mokslinčių Anglijoje, prie kurios priklausė taipgi Darwin'as, Huxley, Lyell, John St. Mill, Bain ir tt., o kurie taip labai prisidėjo prie garbingo pabudimo gamtos mokslų ir prie triumpho induktyviškosios metodos 60-tuose metuose 19-tojo šimtmečio. Iš kitos pusės Spenceris prisidėjo prie radikalų, kaip Carlyle, Ruskin, George Elliott, kurie po dviguba įtėkme Roberto Owen'o, lyginai kaip per polytikišką radikalizmą „Chartistų“, išpaudė radikališką, socialistiškai nudazytą pobūdį idėjų judėjimui Anglijoje tame pačiame laike, beje 1866-1870 m.

Spenceris pirmiausiai išėjo į eikštę kaip geležinkelių inžinierius ir potam kaip ekonomiškas raštininkas; tuomet (1848-1852) jis susidraugino su psichologu Jurgiu Lewes ir tojo bendrais, rašytoja „Felikso Holt“, „Adomo Bede“ ir kitų radikališkų romanų, kuri rašinėjo po slapyvardžiu George Elliott. Šitoji tēmytina moteriškė, kuriai angliškoji veidmainių gauja niekadės negalėjo dovanoti, kam ji viešai su Lewes'u susitnokė be prisidėjimo bažnyčios ar valstijos, turėjo ant Spencerio toli siekiančią įtėkmę.

Tuomet (1850) jis parašė savo kilčiausiąjį veikalą: „Socijaliskas lygsvarumo mokslas, arba neatbutinos sąlygos dėl žmogiškos laimės išguldytos ir analizuotos“.

Tuomi laiku jis dar neturėjo niekiškos paguodonės dėl ukėsiškos savaties, nė-gi paniekimo dėl apveiktųjų kovoje už savo buvį, kaip tai randame jo vėlesniuose veikaluose, ir jis išsitarė tiesiog už žemės nacionalizavimą. „Socijaliskamjame lygsvarumo mokslė“ dvelkia idealistiškas vėjelis.

Teisybė pasilieka, kad Spenceris niekadės neužtaravo už valstijos socializmą. Liudviko Blanc'o nė už valstijos kolektivizmą Pecqueur'o ar tojo vokiškųjų pasekėjų. Jau 1842 m. jis buvo išplėtojęs savo prieš-valdiškas idėjas po autrašu: „Valdziai pritinkamoji sphaera“. Vienok jis atžino, kad žemė turėtų priguleti tautai ir „lygsvarumo mokslė“ randame vietas, kuriose tēmytinas yra pusteļėjimas komunizmo.

Vėliaus jis peržiurėjo šitą veikalą ir sušvelnino šitas vietas. Vienok jis niekadės nenurimo prieš vagilius žemės, lyginai kaip prieš kokianebuk ekonomišką, polytikišką, dvasišką ir religišką priespaudą. Jis visados protestavojo prieš

atzagareivių (reakcijonierių) polytiką „be principo“. Po paskutinės karės pietinėje Afrikoje jis viešai kalbėjo prieš užpuolimus Anglijos ir neseniai dar nupeikė mutinę apsigynimo polytiką avanturninko Chamberlain'o. Per savo ištisą gyvenimą jis nepriėmė bajorystos titulo, nė žvaigždėtų orderių, kurie jam buvo siulomi, ir jeigu kokis universitetas jam siuntė kokį garbės titulą, jis neapsiėmė taji priimti.

To-gi dėlei kiltoji klastorių gauja nutilo kaslink Spencerio.

Jokių religiškų ceremonijų nebuvo jam numirštant, jo lavonas tapė sudegintas ir palaidotas ant Highgate's kapinyno. Tikintieji, visados rupestingi pirkliauti su garsiais numireliais, mėgino gauti į savo rankas pasimirusį Spencerį, idant galėtų gerėtiesi juomi Westminsterio abatystėje, angliškamjame Pantheonė, kaip kad jie padarė buvo su Darwinu.

Galėtų, rasi, nė visiems buti zinoma, kad jie dėl šitojo mierio apgarsino „Naturoje“ (sudarkytą) religišką Darwin'o gromatą, rašytą į tulą vokišką studentą, bet tyčia praleido tą vietą, kur Darwin'as sako, „kad jis joku būdu neįtikis į žydų padavimus, vadinamus „apreikimais““.

Ant laimės Spencer'io draugai — apart kelių pusbrolių jis neturėjo artymesnių giminaičių — mokėjo užbėgti tai komedijai, ir durys angliškojo Pantheonė dėl jo neatsidarė. Jie tiesiog išpildė Spencer'io pastarąjį velyjimą: „Lavonas tapė sudegintas, be jokių gelių, be jokio gedėjimo“.

Todėl galime numanyti, kodėl tylėjo „didėji pressa“. Apie jį nežino nieko. Kada aš atvažiavau į Brighton'ą, kur Spenceris pasimirė, ant bokštelių pajurinės sargybos aš pamaciau vėlukus nuleistus žemyn ant pusstiebių. Ant rytojaus prielomnibusų karoju juodos juostos. „Vienok-gi mislyjama yra apie Spencer'į“, aš tariau sav. Jis buvo zinomas Brighton'e. Ant rytojaus ženklai gedėjimo buvo prapuolę ir aš patyriau, „kad gedėjimas įvyko todėl, kad anądien palaidotas tapė sąnarys miestinės dumos“. Apie philozophą, kur per dešimtį metų buvo gyvenęs Brighton'e, niekas nebuvo mislinęs. Popietėje 9 d. gruodžio niekas nebuvo zinoma, ar jis buvo gyvas, ar numiręs. Anglija nemini jo. Bet-gi mes jį geriaus pažistame.

Vienok Spencerio vyriausiu nuopelnu nėra jo „socijaliskas lygsvarumo mokslas“, o tik apdirbimas jo „synthetiskosios philozophijos“, kurią reikia skaityti už philozophiškiusią veikalą 10-tojo šimtmečio.

Toliaus bus.

Isz visur.

Neseniai Paryziuje tulos seminarijos klierikai norėjo užmušti akmenais savo vyskupą, Le Nordez, kurį jie nuziurėjo prigulejime prie masonų. Pradėjus vyskupui sakyti pamokslą, klierikai įnyko šaukti: „Šalin iš Dievo namų!“ „Žydas!“ „Masonas!“ Ir tuli pradėjo imti iš kišenių akmenis. Įsiutusius klierikus vos apvaldė tē esanti maldininkai.

Kaip Maskolijoje nerami dvasia viešpatauja augštesnėje luomoje, parodo šis atsitikimas. Kaip zinoma, Maskolijoje yra susitvėrusi tam tikra caro ypatingam apsergėjimui Liga, „Ochraua“. Tulas tos Ligos sąnarys, Sobačnikov, nuvažiavo iš Odesos Petropilen ir įkliuvo į tos pačios Ligos, prie kurios jis prigulejo, nagus, kuri, palaikiusi jį už nihilistą norėjo nuzavinti. Lai mė jam lėmė, kad netikėtai užėjo policija ir išgelbėjo jį nuo mirio iš rankos „savųjų“. „Ochraua“ yra caro ypatinga policija.

Atgal 20 metų Maskolija įsteigė Petropileje ir Maskvoje tam tikras šnipų mokyklas, į kurias tepriimdavo tik moteriškas — jos sako geriausiai moką politikoje šnipinėti, labiausiai rytinėse valstijose, kur turkai, kinai, japonai, tibetėnai pakvailę ant moteriškų, — bet ant maskolių nelaimės visi tie dailiosios lyties šnipai išėjo iš mokyklų persiėmę liberalizmu, ir jie rytinėj Azijoje pavedė dalykus taip, kad Maskolija tapo įtraukta į labai paojingą karę, kurios liberalai maskoliai ir telaukė; sugriuvus dabartiniam redui, jie geidžia padaryti Maskoliją republiką.

Odesoje paskutiniu laiku valdzia labai daug areštavojo revoliucionierių. Įkliuvo į jos nagus viena diena net dvi slaptos spaustuvės.

Lietuviu tauta

senoveje ir sziadien.

Parašė J. Sliupas, M. D.

(Tasa.)

Kaip gyveno senovės lietuviai.

Senovės lietuviai buvo sveiki ir druti, liemeningi ir ptingi, augaloti žmonės. Kartais pasitaikydavo žmonės per daug augaloti, ir gal but teikos apie milžinus yra tikrai minėmis anų peraugų. Kaip augalotumas, taip pajiegumas liaudės prigulėjo nuo klimato ir nuo veislės. Prusuose žinomi buvo žmonės, kurie pergyveno daugiau kaip po 100 metų, budami dar stiprus ir žaliukai.

Veidas buvo pilnas ir šviežias, skruostai raudoni, akys žydras, galvos didokos, plaukus nešiojo ilgus geltonus, o ne rudus, ir dainos mini geltonas pynes, nors pajuriuose užtiniami juodi plaukai buvo. Gymis buvo reguliariškas, kakta augšta, truputį užsilaužianti palei šaknį nosies. Barzdas seniaus nešiojo tankias, vėliaus skuto jaunystoje, o ant senatvės užzeldindavo. Kunas buvo gražaus sudėjimo, raumeningas, didelio pajiegumo, sako, kad savo arkliukus panešdavę ant pečių! Gyveno ne puikiai, bet ištekliu, iš mažens užsgrudydami, taip jog pratę buvo prie karščio ir šalčio, prie alkio ir plikio, ir susilaukdavo žilos senatvės.

Gražumas moterių, išgiriamas dainose, tėmytinas buvo apie Trakus, Kauną, Ukmergę. Latviai turėjo atmainingesnį gymį ir nebuvo taip gražus. Kur lietuviai susimaišė su sveitintaučiais, ten jie subridkėjo ir sukiuržėjo. Labai retai tarp Lietuvos randami buvo neužaugos ar neužauguoniai.

Vardus ir pavardes ar pražasčius senovėje duodavo tėvai pagal aplinkybes, turėjo taip gi pavardes šeimyniškas. Vėliaus, anot aktų, vaikai buvo paženklinami tėvų prievardžiu. Prusuose minimos yra pavardės kaipo kiltiesnių šeimynų: Šipainis, Karijotis, Greibovė, Kandeinė. Sunus nenešiojo vardų tėvų, nė broliai brolių. Vyriški vardai Prusuose buvo: Keršis, Vargulis, Nautingas, Vismantis, Gražutis, Tolisėdis ir tt. Lietuvoje: Gediminas, Olgerdis, Kynstutis, (Keistutis), Algimantas, Jaunys, Mingaila, Butrimas, Visgirdas, Daugirdas, Gožtautas, Dyra, Dokša ir tt. Akyva yra, kad sveitintaučiai nori tokius vardus išvedzioti iš Skandinavijos, o nemato jų tikro lietuviškumo. Vardai moterių Prusuose: Namėda, Nemiga (Namego), Er(d)ne; Lietuvoje: Aldona, Pojata, Byrutė, Baniutė ir tt.

Išsiplėtojės buvo religiškąs jausmas, gilus tikėjimas, prisirišimas prie tėvyskės ir gimtinio buto, svetmylumąs, vaiskumas papročių, didelis mandagumas ir meilė šeimynos. Dar statutas Kazimiero Jagėliuno liudyja, kaip lietuviai bridinosi vagių ir pavėlyjo vagi pagautą bevagiąnt kankinti, kaip kam patinka. Už suvyliojimą ar paglemžimą moterių buvo aštrios bausmės.

Labai gerbė darbštumą, niekdarių nekentė, pataikavimas skaitėsi už didžiausią gėdą ir Prusuose valkatas smarkiai baudė, net mirtinai. Kas netikęs buvo į darbą, tą giminaičiai ir valsčius globė, arba jie patys deginosi, matydami, kad jie niekam nebederėjo. Elgėtomis buvo vienatiniai luošai ir kripiai,

ir už duonos kėsnį atsimokėdavo raganiavimais ar gyduolėmis.

Svetmylingumas buvo už šventą laikomas. Svečią sodino į kertę ir jam kėlė pokylį, ir su džiaugsmu priiminėjo svečią ir viešnę, ypatingai jei tiejie uktverį pasveikindavo vardu. Namų pati paduodavo vandens dėl apmazgojimo kojų. Patį myledamas įsigerti, Lietuvys smagiai ragino svečius į gerimą ir valgymą, manydamas, kad jis menkai esąs vaišines, jeigu svečiai blaivus nuo stalo pasikėlė. Idant išvengti gėdos, koznas šeimynikštis užgerdavo kaušą į svečią, kurs taip pat pilną kaušą ant sveikatos koznos išmaukti turėjo. Taip tad visi gerė ant lenktynių, iki tėvai, vaikai, svečiai nesukniupdavo ant žemės. Dėl gurdam, gerimai buvo sutaisomi su kvepiančiomis žolėmis. Gerė iš ragų taurių ir bubalių, manydami, kad nieks negalės juos apkerėti, tuos ragus vėliaus padabindavo auksu ar sidabru. Metolinis kaušus taip gi dirbo pavidalą ragų.

Tačiaus lietuviai nepamirsdavo savų dievų. Nieks negerdavo pirma, negu dangiškoms galybėms tapė ištuštintas kaušas. Tankiai tulas senis, pasikėlęs nuo kedės tardavo: „Nuo dievų susilaukė linksmos valandėlės, neužmirškime dievų ir savų prosenių“. Potam jis gyrė dievų dovaną ir darbus prosenių.

Brėmeniškis Adomas, kad ir nenoromis, Prusus vadina homines humanissimi. O Helmoldas (I. c. 1): Homines multis naturalibus bonis praediti, humanissimi erga ne cessitatem patientes... Multa poterant dici de hoc populo laudabilia in moribus, si taberent fidem christianam. Ir Dusburgas (III, c. 8): Hospitibus suis omnem humanitatem, quam possunt, ostendunt, nes sunt in domo sua esculenta vel foetenta, quae non communicent eis illa vice.

Pasiuntinius gerbė, jeigu tie buvo vieno tikėjimo. Jurių skenduonius netik neapiplėšė ir neapgrobstė, bet su apgailstavimu priiminėjo ir jų turtų nejudino, kaip kad svetur buvo daroma. Svečiui išvažiuojant, davinėjo dovanas, atminimus. Ypata svečio buvo po globa uktverio ir jo šeimynos, iki jis viešėjo, ir skriaudai įvykus, uktveris turėjo už ją atkeršinti ir svečiui atlyginti.

Pagieža ir atkeršijimas buvo svarbiu daigtu gyvenime Lietuvos. Atkeršydavo mirtį mirčia, suzeidimą suzeidimu, skriaudą skriauda, ir tai laikė už padorų dalyką. Atleidimas zenkluo silpnumą, neįgalėjimą.

Nieks taip gražiai nenupiešia papročius Lietuvos kaip jų liudnos dainos, pilnos jausmų. Retai išgirsi linksmą dainelę apie žvirblį, vilkelį ar pelėdą. Dainose neuztiksi tuščių svajonių nė gailistavimų. Dainius stoja prieš tavę su savo bėdomis; net žvaigždės su šluota, saulė, mėnulis ir aušrinė yra lyg gyvi. Viežlybumas Lietuvos buvo stebėtinas: dainose ir pasakose retai uzitiksi baurius žodžius. Dėl kerštų ir keikiuno lietuviai žodžius skolino iš svetimų kalbų.

Senovinės Lietuvos sodybos stuksojo paupiuose ar pazeriuose, tankiai ant pakilos, kampe sutakos dviejų upių. Budavo didoki kaimai, mažesni sodžiai arba kaimeliai, ir viensėdžių ukiai. Apie senovės miestus Lietuvoje mažai ką težinome; rasi jie gardais ar vietovėmis vadinosi. Seniausieji gardai susitaisė viduryje šalies aplink šventvietes, arba kur reikėjo dėlei pirklybos. Vėliaus nekurie gardai pakilo ir pastojo

(Toliaus bus.)

Atsakymai.

Laumės broliui. Žinutė nė kaip negalima tarpinti, dėlei jos šlykštumo tēmos.

J. Ž. Waterbury. Žinoma, labai geru daigtu yra pataisyti ir nurodyti klaidingus pranešimus vietinių korespondentų, bet kad vietoje tokių nū rodymų faktiškai, pasikakdinti išniekinimu tas žinias rašiusių, tai, suprantama, kad tos klaidos lieka nepataisytos, kaip ir buvę. Dar vienas dalykas: ar gi Tamstos iš tiesų nebegaunate rašyti apie ką kitą, kaip tik apie kunigus ir savo ypatingus vaidus. Labai gailu, mieli broliai, kad mes galėdami padaryti ką nors geresnį, leidžiame savo spēkas tokiems niekniekiams. Tokiais keliais mes neprikelsime nė savo tėvynės, nė pagerinsime savo buvio.

A. Seider. Tamstų aukos kaip matote tilpo šiame numerij. Negalima juk patalpinti anksčiau, negu yra gautos redakcijon.

Aukos kankintiniams.

Springfield, Ohio.	
J. Gudaitis	20
J. Sidorevyčia	50
J. Meijeris	25
A. Plioplis	50
A. Sidorevyčia	50
J. Sidorevyčia	10
A. Survilas	50
J. Burkšaitis	20
K. Bielskis	10
" "	15
Išimant 2,00 lieka 1,00	
Hanover, Pa. ant krikštynų	
Ig. Krikščiuno:	
V. Paplauckas	25
J. Krikščiūnaitė	25
J. Krikščiūnas	10
J. Mažuza	25
P. Vasiukonis	25
J. Krikščiūnas	10
Viso	1,20
Roslin, Wash. M. Savickas	50
Pittsburg, Pa. ant krikštynų pas	
M. Draugininką	1,85
New York City, M. Račiūtė	1,00
Edwardsville, Pa. ant prakalbų	
Dr. Gedimino surinkta	2,80
Buvo	\$375,32
Lieka izde	\$583,47

Aukos mokslaeiviams.

Pittsburg, Pa. ant krikštynų pas
M. Draugininką 1,50
New York City, M. Račiūtė 1,00
Springfield, Ohio. 1,00

Buvo \$21,44

Viso \$24,94

Ant kallonės liet. delegato i Nyderlandyja.

Springfield, Ohio. 1,00
Roslin, Wash. M. Savickas 50

Buvo \$265,23

Viso \$266,73

Pajieszkėjimai.

Pajieskome darbininkų, dėl naminio darbo. Kiekvienas gali uždirt nuo 8.00 iki 10.00 dol. ant savaitės, dirbant savo namuose, turėdamas 2 valandį laiko ant dienos. Ne reikalaujate didelio mokslo, tik tai 2 valandų laiko. Prisiųskite 19 c. stampoms, dėl apmokėjimo pačtos, kaštų, o mes prisiūsime instrukcijas. Adresavokit:

The Home Work Co.,
Wanamie, Pa.

Pajieskau savo draugo, Alexandro Simonovičiaus, paeina iš Kauno gub., Panevėžio pav., Radviliškių valsčiaus. Gyveno Šiaulių pav., miestelyj Zagarės; arti 2 metai kaip Amerikoje. Jis pats, arba kas kitas žinantis apie jį, teiksitės pranešti ant šio adreso:

Adolfas Hirschfeld,
626 State st. Plymouth, Pa.

Dyvai ant dyvų!

Vyrai! balius, balius, balius!

Balandžio 16 tą, vakare, ant „Armory Hall“, Main st., New Britain, Ct. Prasidės ant 7 tos vakare ir trauksis iki 12 nakties. Tą iškilmingą pasilinksminimą parengia Lietuvos Sūnų Dr. „benas“ iš Waterbury, Conn. Lietuviai, kurie girdejo Ruskio beną grajijant, kad išgirs lietuvišką, tai pamatys, kad lietuviai muzikantai gali užglušit visus ruskius ir su jų kapelijoms. Už tai gi ir dyvai, ant kurių visi ateikit. Įžanga kiekvienam 25c. Pelnas dėl pačių muzikantų. Kviečiam visus! Komitetas.

Didelis balius.

Pittsburg, Pa. Dr. tē D.L.K. Gedimino ir S. L. A. 40 k., 18 balandžio, New Turner svetainėje, ant 13-tos gatvės. Prasidės 7 vakare. Įžanga porai 50 c., pavieniams, merginoms 25 c. Meilingai užkvičiame lietuvius ir lietuvaite, vietinius ir aplinkinius.

Komitetas.

Pittston, Pa., bus laikomas pirmas metinis balius, Šv. Antano dr-tės, 19 d. balandžio, ant Armory Hall. Prasidės 7 vakare ir trauksis iki 4 ryto. Bus puikiausia muzikė, net iš Vilniaus. Užkvičiame visus lietuvius ir lietuvaite vietinius ir aplinkinius. Įžanga vyrams 25 c., moterims ir merginoms dykai. Užprašo

Komitetas.

Apgarsinimai.

Sziuom pagarsiname jog i red. „Vienybės“ tapo prisijusta tikiety išlaimėjimui 1000 dovanoty p. Naujokų cigary, naudai mokslaeivių. Todėl norinti gauti tų tikiety, tesikreipia i „V.“ redakciją.

Broliai, lietuviai!

Platinkime socializma, ne vien del savo, bet ir visos žmonijos gero- vės. Parankiausia platint socializ- mas dalinant lapelius:

Kas yra socializmas, 100 už 25c.
Pasimokinimas nuo asyly, 50 už 25 c.

Nelaisviai, elgetos, dykaduoniai ir t. t., 25 už 25 c.

Gaunami pas:
K. Rutkus,
731 Lake st. Cleveland, Ohio.

Ant pardavimo

pigiai dvi stubos ir šėbelys ant 50 loto. Dasižinokite pas:
1 W. Wall st. Plymouth, Pa.

LIETUVISZKA KARCZIAMA

Jono Szpokaucko 19 Belmont st. Paterson, N. J. Užlaikau szaltą alų, skanę degtinę, o cigarai tai net kosulį stabdo. Nepamirszkite vietos.

J. Szpokauckas,
19 Belmont st. PATERSON, N. J.

Dėl visu dykai gerymas:

Ar tai reiktu Lietuviams tiek pinigų pragort ant svaiginančių gėrymų? Kad susidėtų tie pinigai ką praegre per mėnesį, būtų kėletas šimtukstančių dolerių, už kuriuos galėtų nusipirkti savo locną Bravorą. Jeigu žmonės gertų po šiūm vardu gėrimą.

„Hydrogen Oxide“ kurs jusų namuose turi rasti, geriant šą laiminguose visiems žinoma gyduolė daugelį ligų prašalina: Turime mes atskires gyduoles nuo, Džiovos, Reumatizmo, Dantų gėlimo i Skorbuto, Papuokus nugydyt, Plaukų slinkimo, sulaikyti ir sutankyti ant praplikusios galvos, Pleiskaną išnaikyti. Teipgi turime vaistą dėl išnaikinimo plaukų, kad barzda nereiktu skust, arba Moteris turi ant apgimimo ilgus gyvaplaukus, mes esame *Specialistais iš Karaliaučiaus*, ant jusų užklauso duosime greitai atsakymą.

Koenigsberg Med., Co. Specialists.
bx. 160, Sta. W. 220-222, S. 8 st.
BROOKLYN-NEW YORK.

Naujausios knygos:

Džiova ir kova su ja	30c.
Tautiškas atgijimas lietuvių ir kitų tautų	20c.
Dykaviečių apmedžiavimas patarmės ukininkams	30c.
Trumpa visatina Istorija dalis I senovės Istorija	25c.
Sodžiaus vaizdelei apysakutė iš sodzių gyvenimo	5c.
Paprasti rakandai ir išdarbiai iš šakų	25c.
Kaip reik pinti rėckas, baldai ir kiti pinamieji daiktai	30c.
Ką ie kaip kai-kurie amatai dirba dalis I	20c.
Pranašijavimai Michaldos karalietės iš Sabbos	15c.
Pragaro gilmės juokingas aprašymas apie kankynes pragaro	15c.
Darbininkų Balsas No. 1 1904	15c.
Girtuoklių Adynos	10c.
Kunigo naudą vėlniai gauda	5c.
Davatų gadzinkos.	15c.

Adresuokit:

J. J. PAUKSZTIS & CO.
224 E. Main St.
PLYMOUTH, PA.

Nuo Redakcijos.

Už korespondencijas ir apgarsinimus „Vienybės“ redakcija neatsako.